

РЕАЛІЗАЦІЯ НАСКРІЗНИХ ЗМІСТОВИХ ЛІНІЙ

Наскрізнi лiнii є засобом iнтеграцiї ключових i загальнопредметних компетентностей, навчальних предметiв та предметних циклiв; їх необхідно враховувати при формуваннi шкiльного середовища. Наскрізнi лiнii є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнiв уявлень про суспiльство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у рiзних ситуацiях. Усього видiлено 4 наскрiзнi змістові лiнii (однаковi для всiх навчальних предметiв):

1. Екологічна безпека та сталий розвиток
2. Громадянська відповідальність
3. Здоров'я і безпека
4. Підприємливість та фінансова грамотність

Наскрізна лiнiiя [«Екологічна безпека і сталий розвиток»](#) (НЛ-1) пiдсилює ключові компетентності, спрямовує дiяльність учителя й учнiв на формування соціальної активності, відповідальності й екологічної свiдомостi, усвідомлення iдеї сталого розвитку як нового типу еколого-економічного зростання, що задовольняє потреби всiх членiв суспiльства за умови збереження й поетапного відновлення природного середовища, готовності брати участь у розв'язаннi питань довкiлля та розвитку суспiльства; конкретизує роботу зі збереження й захисту довкiлля.

Наскрізна лiнiiя [«Громадянська відповідальність»](#) (НЛ-2) забезпечує розвиток соціальної й громадянської компетентностей, розкриває суть поняття «відповідальний громадянин», визначає вектори його дiяльності.

Реалізацiї здоров'язбережувальної ключової компетентності сприяє наскрiзна лiнiiя [«Здоров'я і безпека»](#) (НЛ-3), орієнтуючи на формування учня як духовно, емоційно, соціально й фізично повноцiнного громадянина, що дотримується здорового способу життя, активно долучається до облаштування безпечного для життя й дiяльності середовища.

Метою наскрiзної лiнiiї [«Підприємливість і фінансова грамотність»](#) (НЛ-4) є навчання молодого покоління українцiв ощадливостi, раціонального використання коштів, планування витрат, стимулювання лiдерських iнiціатив, прагнення успішно дiяти в технологiчному швидкозмiнному середовищі.

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ НУШ

1. Спiлкування державною (i рiдною у разi вiдмiнностi) мовами. Це вмiння усно i письмово висловлювати й тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говорiння, читання, письмо, застосування мультимедійних засобiв). Здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних i культурних явищ – у навчаннi, на роботi, вдома, у вiльний час. Усвідомлення ролi ефективного спiлкування.

2. Спiлкування iноземними мовами. Умiння належно розумiти висловлене iноземною мовою, усно i письмово висловлювати i тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говорiння, читання i письмо) у широкому дiапазонi соціальних i культурних контекстiв. Умiння посередницької дiяльності та мiжкультурного спiлкування.

3. Математична грамотність. Умiння застосовувати математичні (числові та геометричні) методи для вирiшення прикладних завдань у рiзних сферах дiяльності. Здатність до

розуміння і використання простих математичних моделей. Уміння будувати такі моделі для вирішення проблем.

4. Компетентності в природничих науках і технологіях. Наукове розуміння природи і сучасних технологій, а також здатність застосовувати його в практичній діяльності. Уміння застосовувати науковий метод, спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати результати.

5. Інформаційно-цифрова компетентність передбачає впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні. Інформаційна й медіа-грамотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, роботи з базами даних, навички безпеки в Інтернеті та кібербезпеці. Розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо).

6. Уміння навчатися впродовж життя. Здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою навчальну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя.

7. Соціальні і громадянські компетентності. Усі форми поведінки, які потрібні для ефективної та конструктивної участі у громадському житті, на роботі. Уміння працювати з іншими на результат, попереджати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів.

8. Підприємливість. Уміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави. Здатність до підприємницького ризику.

9. Загальнокультурна грамотність. Здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва. Ця компетентність передбачає глибоке розуміння власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших.

10. Екологічна грамотність і здорове життя. Уміння розумно та раціонально користуватися природними ресурсами в рамках сталого розвитку, усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини, здатність і бажання дотримуватися здорового способу життя.

НАСКРІЗНІ ЗМІСТОВІ ЛІНІЇ МОВНОГО КОМПОНЕНТА

1. Мовленнєва змістова лінія спрямована на розвиток і вдосконалення умінь і навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння і письма), тобто мовленнєвих умінь і навичок.
2. Мовна змістова лінія забезпечує засвоєння знань про мовну систему як засіб вираження думок і почуттів людини та формування мовних умінь і навичок.
3. Соціокультурна змістова лінія орієнтована на засвоєння культурних і духовних цінностей свого та інших народів, а також норм, що регулюють стосунки між людьми різних вікових категорій, статей, націй і сприяють естетичному та морально-етичному вихованню особистості.

4. Діяльнісна змістова лінія забезпечує формування загально-навчальних умінь і навичок, опанування стратегій, що прогнозують і визначають мовленнєву діяльність, спрямованих на розв'язання навчальних завдань і життєвих проблем. Зазначені змістові лінії формують комунікативну компетенцію, що відповідно включає комунікативну мовленнєву, мовну, соціокультурну та діяльнісну (стратегічну).

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТОВИМИ ЛІНІЯМИ МОВНОГО КОМПОНЕНТА ЗА ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ МЕТОДИКОЮ

- 1) зміст мовної лінії має бути вмотивованим (саме усвідомлення доцільності виучуваного теоретичного матеріалу становитиме один із сильних мотивів для учнів);
 - 2) мовленнєву лінію розглядаємо як тактичну (реалізація конкретної стратегії можлива через упровадження в систему роботи на уроці мовленнєвих жанрів; наприклад, для реалізації фатичної стратегії (спрямованої на гармонізацію спілкування) активізуються такі жанри, як вибачення, комплімент, похвала тощо);
 - 3) мовна і мовленнєва лінії мають тісно переплітатися (знання про мову як систему – не самоціль, а ключ до розв'язання життєвих проблем; наприклад, вивчаючи кличний відмінок, звертання, учні повинні водночас засвоювати, що звертання до людини на ім'я сприяє налагодженню дружніх стосунків);
 - 4) діяльнісна лінія стратегічна (учні повинні вчитися мотивувати, осмислювати, організовувати свою поведінку; зважати на умови спілкування, урахувати рольові й особистісні особливості партнерів спілкування, культурні традиції, ретельно добирати мовні засоби);
- У структурі уроку ваги набувають мотиваційний, стимулювальний і рефлексійний складники, від яких значною мірою залежить процес засвоєння й творчого переосмислення матеріалу.

АКТУАЛЬНІ МЕТОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТОВИМИ ЛІНІЯМИ МОВНОГО КОМПОНЕНТА ЗА ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ МЕТОДИКОЮ

1. Сучасна методика орієнтує вчителя передусім на практичні методи, а саме: ситуаційний, метод проектів, вправи, діалогічної взаємодії, метод гри та ін. проблемних завдань.
2. Найбільший особистісно-розвивальний ефект під час навчання мають проблемні ситуації, світоглядні парадокси, ситуації подолання буденності, пізнавальні завдання, дидактичні ігри, завдання з життєво-практичним змістом, висування гіпотез, рефлексія логіки викладу, конструювання прикладів тощо.
3. Особливістю ситуаційного методу на уроках української мови є орієнтованість на два аспекти: аналіз мовних засобів вираження думки учасниками ситуації та жанровий аналіз
4. Перевагу надають комплексній вправі, що відображає процес взаємопов'язаного навчання всіх видів мовленнєвої діяльності (говоріння, слухання, читання, письмо).
5. Гра розглядається як безперервна послідовність операцій у процесі розв'язання завдань, логічне продовження чи практичне доповнення до конкретної теми.
6. Діалог постає не лише як метод навчання, а і як засіб організації навчального процесу, реалізуючи когнітивну, виховну, організаційну функції.

7. Робота з текстами здебільшого проводиться за алгоритмом: ознайомлення – практика – продукт. Продукт у цьому разі – проаналізований, відтворений, удосконалений, доповнений, скорочений та ін. текст.